

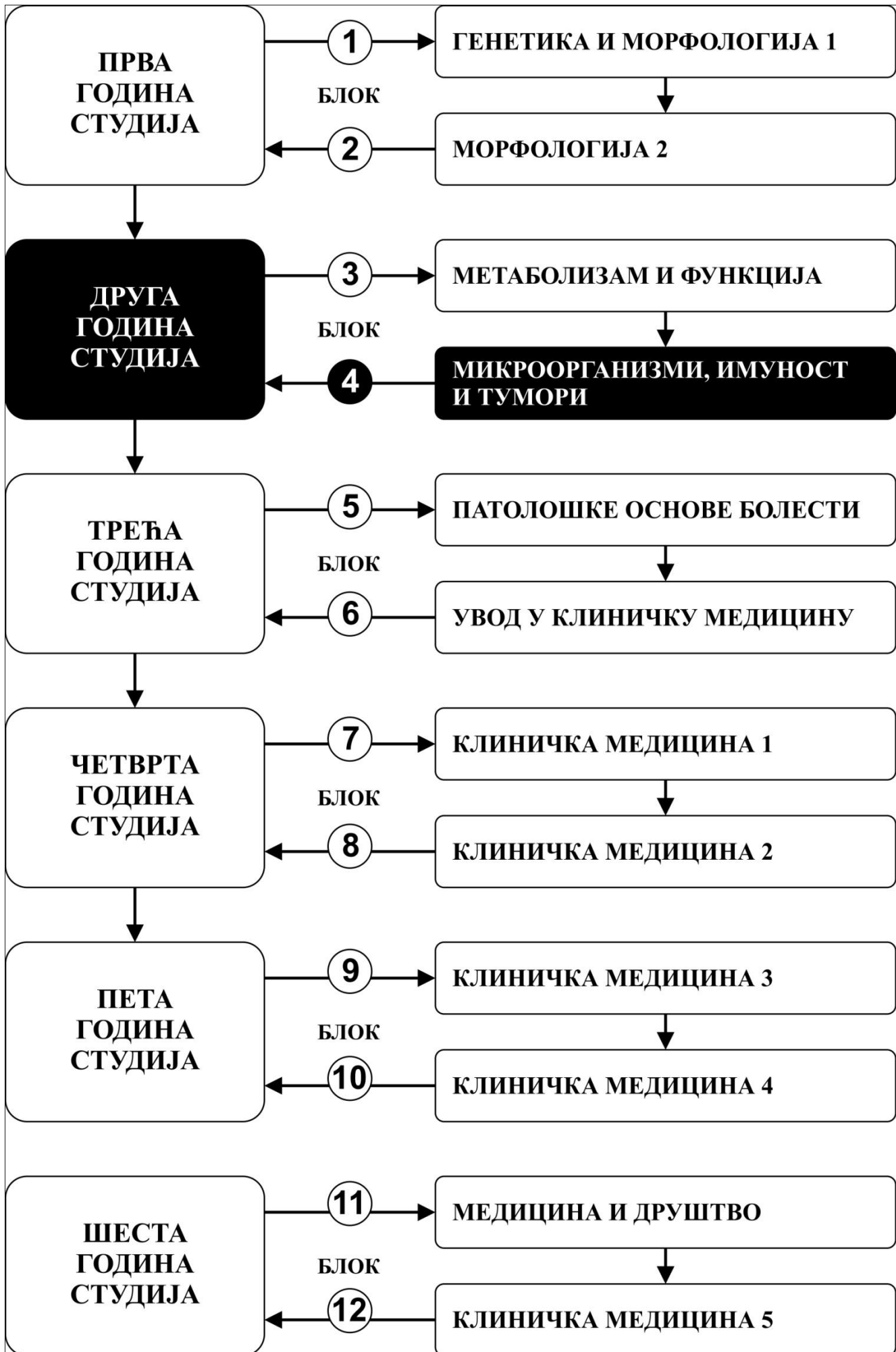

МИКРООРГАНИЗМИ, ИМУНОСТ И ТУМОРИ

ДРУГА ГОДИНА СТУДИЈА

школска 2017/2018.

ОСНОВИ ОНКОЛОГИЈЕ

Предмет:

ОСНОВИ ОНКОЛОГИЈЕ

Предмет се вреднује са 4 ЕСПБ. Недељно има 3 часа активне наставе (2 часа предавања и 1 час рада у малој групи).

НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ:

РБ	Име и презиме	email адреса	звање
1.	Небојша Арсенијевић	arne@medf.kg.ac.rs	Редовни професор
2.	Миодраг Лукић	miodrag.lukic@medf.kg.ac.rs	Професор емеритус
3.	Дејан Баскић	dejan.baskic@gmail.com	Ванредни професор
4.	Владислав Воларевић	drvolarevic@yahoo.com	Ванредни професор
5.	Иван Јовановић	ivanjovanovic77@gmail.com	Ванредни професор
6.	Гордана Радосављевић	perun.gr@gmail.com	Ванредни професор
7.	Марија Миловановић	marijaposta@gmail.com	Ванредни професор
8.	Слађана Павловић	sladjadile@gmail.com	Доцент
9.	Јелена Пантић	panticjelena55@gmail.com	Доцент
10.	Александар Арсенијевић	aleksandar@medf.kg.ac.rs	Доцент
11.	Невена Гајовић	gajovicnevena@yahoo.com	Асистент
12.	Јелена Јаковљевић	jj366498@gmail.com	Фацитатор

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

Модул	Назив модула	Недеља	Предавања недељно	Рад у малој групи	Наставник-руководилац модула
1	Молекулске основе онкогенезе	6	2	1	Проф. др Небојша Арсенијевић
2	Етиологија и прогресија тумора	4	2	1	Доц. др Иван Јовановић
3	Туморска имунологија	5	2	1	Проф. др Небојша Арсенијевић
					$\Sigma 30+15=45$

ОЦЕЊИВАЊЕ:

Студент савладава предмет по модулима. Оцена је еквивалентна броју стечених поена (види табелу). Поени се стичу на два начина:

АКТИВНОСТ У ТОКУ НАСТАВЕ: На овај начин студент може да стекне до 30 поена и то тако што у току рада у малој групи студент одговара на 2 испитна питања из претходне и те недеље наставе и у складу са показаним знањем, добија 0-4 поена из модула Молекулске основе онкогенезе и Етиологија и прогресија тумора, односно 0-5 поена из модула Туморска имунологија.

ЗАВРШНИ ТЕСТОВИ ПО МОДУЛИМА: На овај начин студент може да стекне до 70 поена, а према приложеној табели

МОДУЛ		МАКСИМАЛНО ПОЕНА		
		активност у току наставе	модулски тест	Σ
1	Молекулске основе онкогенезе	12	28	40
2	Етиологија и прогресија тумора	8	20	28
3	Туморска имунологија	10	22	32
Σ		30	70	100

Завршна оцена се формира на следећи начин:

Да би студент положио предмет мора да стекне минимум 55 поена и да положи све модуле.

Да би положио модул студент мора да:

1. стекне више од 50% поена на том модулу
2. стекне више од 50% поена предвиђених за активност у настави у сваком модулу
3. положи модулски тест, односно да има више од 50% тачних одговора.

број стечених поена	оцена
0 – 54	5
55 – 64	6
65 – 74	7
75 – 84	8
85 – 94	9
95 – 100	10

ТЕСТОВИ ПО МОДУЛИМА

МОДУЛ 1.

ЗАВРШНИ ТЕСТ **0-28 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ
ЗАВРШНОГ ТЕСТА
Тест има 28 питања
Свако питање вреди 1 поен

МОДУЛ 2.

ЗАВРШНИ ТЕСТ **0-20 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ
ЗАВРШНОГ ТЕСТА
Тест има 20 питања
Свако питање вреди 1 поен

МОДУЛ 3.

ЗАВРШНИ ТЕСТ **0-22 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ
ЗАВРШНОГ ТЕСТА
Тест има 22 питања
Свако питање се вреди 1 поен

Литература

назив уџбеника	аутори	издавач	библиотека
Основна имунологија: функционисање и поремећаји имунског система, четврто издање	Abul K.Abbas and Andrew H. Lichtman	Datastatus, Београд, 2013	Има
Cancer, Principles and practice of Oncology	DeVita, Hellman, Rosenberg	Williams & Wilkins	Има
The biology of cancer	Robert A. Weinberg	Garland Science, 2014	
The Molecular Basis of Cancer	John Mendelsohn, Peter M. Howley, Mark A. Israel, Joe W. Gray	ELSEVIER, Expert Consult, 2014	

Презентацијеи пратећи документи у *word*-у се могу наћи на сајту Факултета медицинских наука: www.medf.kg.ac.rs, као и на компакт дисковима које студент добије првог дана наставе у семестру

www.medf.kg.ac.rs

http://www.medf.kg.ac.rs/studije/integrisane_akademske/dm/predavanja.php?pr=IASDM_B4

ПРОГРАМ

ПРВИ МОДУЛ: МОЛЕКУЛСКЕ ОСНОВЕ ОНКОГЕНЕЗЕ

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 1 (ПРВА НЕДЕЉА)

ПРОЛИФЕРАЦИЈА И ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА

предавања 2 часа

Пролиферација
Фазе ћелијског циклуса
Механизми регулације ћелијског циклуса
Циклини. Циклинзависне киназе. Инхибитори циклинзависних киназа
Контрола оштећења DNA
Диференцијација

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 2 (ДРУГА НЕДЕЉА)

МЕХАНИЗМИ ЋЕЛИЈСКЕ СМРТИ

предавања 2 часа

Некроза

- механизам, улога и значај

Апоптоза

- механизам, улога и значај
- разлика некрозе и апоптозе.
- основни принципи ћелијске смрти индуковане рецепторима смрти (спољашњи сигнал)
- основни принципи ћелијске смрти као резултат губитка стимулуса за преживљавање (унутрашњи сигнал)

Некроптоза

Аутофагија

- механизам, улога и значај

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 3 (ТРЕЋА НЕДЕЉА)

СИГНАЛНИ ПУТЕВИ У ЋЕЛИЈИ

предавања 2 часа

Биохемијски путеви активације ћелија
Биохемијски медијатори
Транскрипциони фактори

- NFAT
- NFκB
- AP-1

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 4 (ЧЕТВРТА НЕДЕЉА)

ОНКОГЕНИ

предавања 2 часа

Онкогени. Протоонкогени.

PDGF

VEGF

Ras

c-мус

HER2/neu

Cyclin D

Bcl-2

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 5 (ПЕТА НЕДЕЉА)

ТУМОР СУПРЕСОРСКИ ГЕНИ 1

предавања 2 часа

Антионкогени

Туморски фенотип.

Ретинобластом.

Губитак хетерозиготности.

NF1 протеин као негативни регулатор Ras сигналног пута.

APC.

BRCA1 и BRCA2.

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 6 (ШЕСТА НЕДЕЉА)

ТУМОР СУПРЕСОРСКИ ГЕНИ 2

предавања 2 часа

Инхибиторициклин-зависнихкиназа

pRb- чуваррестрикционихтачки

p53- чуварћелијскоггенома

Имортализација и онкогенеза

- Теломере
- Теломеразе

Инхибицијаапоптозе

Аутофагија и онкогенеза

ДРУГИ МОДУЛ: ЕТИОЛОГИЈА И ПРОГРЕСИЈА ТУМОРА

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 7 (СЕДМА НЕДЕЉА)

ФИЗИЧКИ И ХЕМИЈСКИ ЕТИОЛОШКИ ФАКТОРИ

предавања 2 часа

Физички и хемијски етиолошки фактори у онкогенези

Врсте и механизам дејства јонизујућег зрачења, ултраљубичастог зрачења и хемијских канцерогена

Повезаност дозе зрачења, старости, генетске предиспозиције и тумора

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 8 (ОСМА НЕДЕЉА)

ОНКОГЕНИ ВИРУСИ

предавања 2 часа

Трансформација и основне карактеристике трансформисане ћелије
Основне врсте и карактеристике ДНК и РНК онкогених вируса
Механизам дејства РНК онкогених вируса
Механизам дејства ДНК онкогених вируса

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 9 (ДЕВЕТА НЕДЕЉА)

ТУМОРСКА АНГИОГЕНЕЗА

предавања 2 часа

Васкулатуратумора
Механизми неоангиогенезе
Медијатори ангиогенезе

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 10 (ДЕСЕТА НЕДЕЉА)

ИНВАЗИВНОСТ И МЕТАСТАЗИРАЊЕ

предавања 2 часа

Основни принципи инвазивног раста тумора (инвазивност, покретљивост, интравазација).
Метастаза, генетска основа и механизми метастазирања
Основни принципи специфичности места метастазирања, преживљавања малигнух ћелија у циркулацији, као и раст у удаљеном органу

ТРЕЋИ МОДУЛ: ТУМОРСКА ИМУНОЛОГИЈА

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 11 (ЈЕДАНЕСТА НЕДЕЉА)

ТУМОРСКЕ МАТИЧНЕ ЋЕЛИЈЕ

предавања 2 часа

Матична ћелија
Туморска матична ћелија, основне карактеристике и улога у канцерогенези

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 12 (ДВАНЕСТА НЕДЕЉА)

ЗАПАЉЕЊЕ И ОНКОГЕНЕЗА

предавања 2 часа

Онкогенеза у запаљенском ткиву
Ћелије које учествују у запаљенским реакцијама и стромалне ћелије. Улога у иницијацији и прогресији тумора

- Тумор асоцирани фибробласти
- Тумор асоцирани макрофаги

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 13 (ТРИНЕСТА НЕДЕЉА)

ИМУНСКИ ОДГОВОР НА ТУМОРЕ

предавања 2 часа

Туморски антигени
Антитуморска имуност
Улога појединих ћелија имунског система у одбрани од тумора
Како тумор избегава имунски одговор

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 14 (ЧЕТРНЕСТА НЕДЕЉА)

ИМУНОТЕРАПИЈА ТУМОРА

предавања 2 часа

Неспецифична имуноterapiја
Цитокини
Моноклонска антитела
TIL
LAK
Вакцинација

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 15 (ПЕТНЕСТА НЕДЕЉА)

РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗНАЊА

предавања 2 часа

Онкогенеза
Прогресија тумора
Туморска имунологија

РАСПОРЕД ПРЕДАВАЊА

ВЕЛИКА САЛА (С3)

СРЕДА

13:15-14:45

РАСПОРЕД ВЕЖБИ

ЖУТЕ САЛЕ

СВАКИ ДРУГИ ЧЕТВРТАК

10:00-11:30

11:35-13:05

I група	C35	V група	C35
II група	C37	VI група	C37
III група	C39	VII група	C39
IV група	C41	VIII група	C41

РАСПОРЕД НАСТАВЕЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ОНКОЛОГИЈЕ

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
1	1	07.02.	13:15-14:45	С3	П	Пролиферација и диференцијација	Проф. др Небојша Арсенијевић
1	2	21.02.	13:15-14:45	С3	П	Механизми ћелијске смрти	Доц. др Александар Арсенијевић
1	2	22.02.	10.00-13.05	С35, С37 С39, С41	В	Пролиферација и диференцијација. Механизми ћелијске смрти.	Доц. др Александар Арсенијевић Доц. др Јелена Пантић Проф. др Марија Миловановић Асс др Невена Гајовић
1	3	28.02.	13:15-14:45	С3	П	Сигнални путеви у ћелији	Доц. др Александар Арсенијевић
		05.03.	12:05-12:25	С3/С4	ТЗЗ	ТЕСТ ЗАДРЖАНОГ ЗНАЊА	
1	4	07.03.	13:15-14:45	С3	П	Онкогени	Проф. др Иван Јовановић
1	4	08.03.	10.00-13.05	С35, С37 С39, С41	В	Сигнални путеви у ћелији. Онкогени.	Проф. др Иван Јовановић Проф. др Марија Миловановић Доц. др Александар Арсенијевић Асс др Невена Гајовић
1	5	14.03.	13:15-14:45	С3	П	Туморсупресорскигени 1	Проф. др Иван Јовановић
1	6	21.03.	13:15-14:45	С3	П	Тумор супресорски гени 2	Проф. др Небојша Арсенијевић
1	6	22.03.	10.00-13.05	С35, С37 С39, С41	В	Туморсупресорскигени	Проф. др Владислав Воларевић Доц. др Иван Јовановић Проф. др Гордана Радосављевић Асс др Невена Гајовић
		26.03.	10:30-11:30	С3/С4	ЗТМ	ЗАВРШНИ ТЕСТ МОДУЛА 1	
2	7	28.03.	13:15-14:45	С3	П	Физички и хемијски етиолошки фактори	Доц. др Александар Арсенијевић

РАСПОРЕД НАСТАВЕЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ОНКОЛОГИЈЕ

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
2	8	04.04.	13:15-14:45	С3	П	Онкогени вируси	Проф. др Марија Миловановић
2	8	05.04.	10.00-13.05	С35, С37 С39, С41	В	Физички и хемијски етиолошки фактори. Онкогени вируси.	Проф. др Иван Јовановић Доц. др Александар Арсенијевић Доц. др Јелена Пантић Асс др Невена Гајовић
2	9	18.04.	13:15-14:45	С3	П	Туморска ангиогенеза	Проф. др Гордана Радосављевић
2	10	25.04.	13:15-14:45	С3	П	Инвазивност и метастазирање	Проф. др Иван Јовановић
2	10	26.04.	10.00-13.05	С35, С37 С39, С41	В	Туморска ангиогенеза. Инвазивност и метастазирање.	Проф. др Иван Јовановић Проф. др Гордана Радосављевић Проф. др Марија Миловановић Асс. др Невена Гајовић
3	11	09.05.	13:15-14:45	С3	П	Туморске матичне ћелије	Проф. др Владислав Воларевић
		14.05.	10:30-11:30	С3/С4	ЗТМ	ЗАВРШНИ ТЕСТ МОДУЛА 2	
3	12	16.05.	13:15-14:45	С3	П	Запаљење и онкогенеза	Проф. др Гордана Радосављевић
3	12	17.05.	10.00-13.05	С35, С37 С39, С41	В	Туморске матичне ћелије. Запаљење и онкогенеза.	Проф. др Гордана Радосављевић Проф. др Владислав ВоларевићПроф. др Марија Миловановић Доц др Јелена Пантић
3	13	23.05.	13:15-14:45	С3	П	Имунски одговора на туморе	Доц. др Александар Арсенијевић
3	14	30.05.	13:15-14:45	С3	П	Имунотерапијатумора	Проф. др Иван Јовановић

РАСПОРЕД НАСТАВЕЗА ПРЕДМЕТ ОСНОВИ ОНКОЛОГИЈЕ

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
3	14	31.05.	10.00-13.05	C35, C37 C39, C41	В	Имунски одговор на туморе. Имунотерапијатумора.	Проф. др Иван Јовановић Проф. др Марија Миловановић Доц. др Јелена Пантић Проф. др Владислав Воларевић
3	15	06.06.	13:15-14:45	C3	П	Рекапитулација знања	Проф. др Небојша Арсенијевић
		11.06.	10:45-11:45	C3/C4	ЗТМ	ЗАВРШНИ ТЕСТ МОДУЛА 3	
		21.06.	13:20-15:20	C44	И	ИСПИТ (јунски рок)	